

Sygn. akt I C 263/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Tarnowie, I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: Sędzia Marek Syrek

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Kapa

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2020 r. w Tarnowie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. O.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w T.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w T. na rzecz powoda G. O. kwotę 2000 zł (dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 17 stycznia 2020r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania należnymi stronie pozwanej;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz. adw. M. B. kwotę 147,60 zł tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu.

Sygn. akt I C 263/19

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 17 stycznia 2020 roku

Powód G. O. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w T. domagał się zasądzenia od strony pozwanej na swoją rzecz kwoty 300.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za warunki pobytu w Zakładzie Karnym w T. i nie zapewnienie mu odpowiedniej opieki medycznej.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powód przebywa w Zakładzie Karnym w T. od dnia 5 czerwca 2018 r. Koniec kary przypada na dzień 10 maja 2020 r.

Początkowo został osadzony w celi (...), gdzie przebywało 9 osób, potem w celi (...), gdzie były 2 osoby, następnie w celi (...), gdzie było też 2 osoby, następnie w innej celi również 2- osobowej na (...) oddziale. Potem został przeniesiony do ośrodka półotwartego do celi trzyosobowej nr (...). Następnie przebywał w celi (...) gdzie było 4 osoby, później (...)

gdzie były 2 osoby, potem (...), gdzie były 2 osoby, następnie (...), gdzie były 2 osoby. Obecnie przebywa w celi nr (...) 9-osobowej. Cele mieszkalne, w jakich przebywał G. O. zawsze spełniały normy powierzchni zgodnie z przepisami kodeksu karnego wykonawczego (nie mniej niż 3 m⁽²⁾ na skazanego).

W każdej celi powód miał do dyspozycji własne łóżko. W każdej celi było okno, które można otworzyć, sztuczne oświetlenie, kaloryfer, stół i krzesło. Każda cela była wyposażona w kącik sanitarny oddzielony trwałymi ścianami. W każdej celi była umywalka i bieżąca woda.

Powód na bieżąco otrzymywał pościel i bieliznę. W celi była szafka na rzeczy osobiste osadzonych.

Kontrole osobiste osadzonych przeprowadzane są w dyżurce przez jednego albo dwóch funkcjonariuszy. Drzwi są wtedy zamykane.

Dowód: zeznania powoda (k. 59-60),

Osadzony G. O. korzysta z posiłków podstawowych, a przy układaniu jadłospisów zachowane są obowiązujące normy kaloryczności, białka, tłuszczów, węglowodanów oraz gramatura warzyw. Owoce dodawane są do kompotów natomiast warzywa stanowią główny składnik surówek i zup. W dokumentacji służby żywnościowej nie ma żadnych zgłoszeń reklamacji powoda odnośnie sposobu żywienia.

W Zakładzie Karnym w T. czynności w zakresie dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji wykonuje kompleksowo profesjonalna firma, z którą jednostka ma podpisaną umowę. W jej zakresie odbywają się regularne zabiegi profilaktyczne oraz doraźne wg potrzeb.

Łóżka w celach mieszkalnych, z których powód korzystał są w dobrym stanie technicznym i nie odbiegają od pozostałych w celach mieszkalnych. W 2017 r. rozpoczęto pracę mającą na celu wykonanie wentylacji mechanicznej. W trakcie prac termomodernizacyjnych została wykonana w celach i w innych pomieszczeniach pawilonu mieszkalnego (...) instalacja wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewna. Instalacja w pełni działa od dnia 4.12.2018 r. Wszystkie cele mieszkalne posiadają sprawną instalację grzewczą. Place rekreacyjne w ZK T. wyposażone są w różnego typu sprzęt rekreacyjny. Napięcie elektryczne do gniazd wtykowych w celach mieszkalnych jest dostarczane zgodnie z porządkiem wewnętrznym.

Każdy funkcjonariusz ma prawo do sprawdzenia i porównywania zgodności danych osadzonego na podstawie karty identyfikacyjnej, jednak nie odbywa się to w obecności innych osadzonych. Nie jest wymagane ani praktykowane podawanie numeru Pesel ani nazwiska rodzinnego matki. Nie jest sprawdzany także adres zamieszkania osadzonego, ponieważ karta identyfikacyjna nie zawiera takich danych.

Dowód: notatka służbowa p.o. kierownika działu ewidencji (k. 45), notatka służbowa kierownika ambulatorium (k. 46), notatka służbowa starszego instruktora działu kwatermistrzowskiego (k. 47), protokoły z wykonania dezynsekcji i deratyzacji (k. 48-50), notatka służbowa instruktora działu kwatermistrzowskiego (k. 52), notatka służbowa kierownika działu ochrony (k. 53)

Powód w dniu 27.05.2018 r. był zaopatrzony w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym w D. z powodu urazu stopy, jakiego doznał tego samego dnia. Rozpoznano wówczas wieloodłamowe złamanie lewej kości piętowej i skierowano go do Oddziału Ortopedyczno Urazowego, gdzie wykonano zabieg nastawienia złamania za pomocą drutów Kirschnera. W dniu 30.05.2018 r. powód opuścił Oddział Ortopedyczny z zaleceniem profilaktyki przeciwzakrzepowej oraz leczenia przeciwbólowego i kontroli ortopedycznej w dniu 12.06.2018 r. W dniu 5.06.2018 r. został przyjęty do Zakładu Karnego w T.. Poruszał się o kulach. Po przyjęciu w ambulatorium Z.K. przepisano osadzonemu C. (chemioterapeutyk przeciwbakteryjny) oraz lek przeciwbólowy. Zlecono konsultację ortopedyczną. W dniu 8.06.2018 r. zmieniono opatrunek w ambulatorium ZK. W tym samym dniu G. O. idąc po schodach upadł i doznał stłuczenia operowanej stopy - był konsultowany na Oddziale Ratunkowym Szpitala (...) w T.. Nie stwierdzono wówczas nowych zmian pourazowych, wtórnego przemieszczenia operowanych odłamów, a także materiału zespalającego. W ambulatorium

ZK był kontrolowany w dniach: 11.06.2018 r. (zlecono p-zakrzepowo F. oraz leki przeciwbólowe), 14.06.2018 r. (kontynuacja leków przeciwbólowych i profilaktyki przeciwzakrzepowej), 19.06.2018 r. (kontrola stanu miejscowego zlecono leki przeciwbólowe), 21.06.2018 r. (wizyta z powodu bólu w klatce piersiowej - nie stwierdzono odchyłań od normy), 22.06.2018 r. konsultacja psychiatryczna -

przepisano c. - lek przeciwpsychotyczny. Dnia 29.06.2018 r. w Poradni Ortopedycznej w (...) przy ulicy (...) w T. odbyła się kontrola specjalistyczna, wykonano RTG kontrolne, zlecono opatrunki na punkty wyprowadzenia drutów Kirschnera. Kolejna konsultacja zgodnie z zaleceniem odbyła się dnia 3.08.2018 r., stwierdzono wówczas postępujący zrost. Dnia 31.08.2018 r. w tej samej Poradni Ortopedycznej stwierdzono zrost i usunięto stabilizujące druty Kirschnera. Zezwolono na stopniowe obciążanie stopy. W dniu 14.12.2018 r. miała miejsce kolejna kontrola ortopedyczna - wykonano kontrolne badania rtg i stwierdzono zrost odcinków kości piętowej. Ze względu na dolegliwości ze strony stopy powód był wielokrotnie konsultowany reumatologicznie. Ostatnia kontrola ortopedyczna odbyła się w dniu 10.05.2019 r. wówczas stwierdzono, iż stopa jest bez obrzęku z zachowaną ruchomością stawu skokowego i palców, a w badaniu RTG początki zmian zwyrodnieniowych w kościach stępu. Zaproponowano leczenie rehabilitacyjne w trybie planowym, na które powód otrzymał skierowanie.

Zgodnie z zaleceniem Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego w przypadku leczenia operacyjnego izolowanych uszkodzeń urazowych kończyn dolnych zaleca się włączenie profilaktyki farmakologicznej z wykorzystaniem drobnocząsteczkowych pochodnych h. w dawkach rekomendowanych przez producenta przez co najmniej 10-14 dni. Rekomendacja dotyczy chorych operowanych, bez stosowanego unieruchomienia zewnętrznego. Powód G. O. po zabiegu nie miał założonego unieruchomienia zewnętrznego (gipsu lub ortezy). Przez co najmniej kilka pierwszych dni w Zakładzie Karnym w T. profilaktyka przeciwzakrzepowa powinna być kontynuowana. Wdrożona została dopiero dnia 11.06.2018 r. Brak profilaktyki przez kilka dni nie skutkował wystąpieniem choroby zakrzepowo-zatorowej. Pozostałe leczenie powoda nie budzi zastrzeżeń. Tym samym brak właściwego leczenia pod postacią przerwy w leczeniu przeciwzakrzepowym nie skutkował uszczerbkiem na zdrowiu powoda.

Dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu chirurgii lek. W. Ż. (k. 72-73), dokumentacja medyczna (k. 63).

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentów przesłanych przez stronę pozwaną, sporządzonej w sprawie opinii biegłego lekarza sądowego z zakresu chirurgii i innej dokumentacji medycznej oraz zeznań powoda.

Dokumenty stanowiące podstawę ustaleń Sądu trzeba uznać za autentyczne i wiarygodne. Żadna ze stron nie podważała ich z punktu widzenia treści czy formy. Nie ujawniły się również jakiegokolwiek okoliczności, które nakazywałyby dokonanie z urzędu negatywnej oceny tych dokumentów.

Podstawę ustaleń Sądu stanowiła także opinia biegłego lekarza. Została przygotowana przez osobę dysponującą odpowiednią wiedzą i doświadczeniem. Opinia jest pełna, przekonująca i precyzyjnie odpowiada na pytania Sądu.

Sąd co do zasady dał wiarę zeznaniom powoda. Generalnie potwierdzają one dobre i zgodne z obowiązującymi przepisami warunki bytowe w Zakładzie Karnym w T.. Niektóre negatywne uwagi powoda w tym względzie (np. „łóżka są niebezpieczne, bo mogą się złożyć; moje nigdy się nie złożyło”) są subiektywną oceną skierowaną na osiągnięcie oczekiwanego celu procesu.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo w zasadniczej części nie zasługuje na uwzględnienie.

Roszczenie powoda skierowane zostało przeciwko Skarbowi Państwa, przy czym powód domagając się zadośćuczynienia za rzekomo doznane krzywdy wskazał, że zadośćuczynienie wiąże z odbywaniem kary pozbawienia wolności w złych warunkach oraz nie zapewnieniem mu należytej opieki medycznej i rehabilitacji związanej ze złamaniem nogi. Powyższe złe warunki bytowe może stanowić podstawę żądania zadośćuczynienia w oparciu o normę z art. 448 k.c. w zw. 24 k.c. Uzasadniając naruszenie jego dóbr osobistych powód wskazał, że

umieszczenie w warunkach panujących w zakładzie karnym stanowiło przejaw poniżającego traktowania prowadząc do naruszenia godności w stopniu wykraczającym poza istotę odbywania kary pozbawienia wolności. Rozważając zasadności roszczeń powoda o zadośćuczynienie w kontekście ewentualnego naruszenia jego dóbr osobistych w związku z panującymi w zakładzie karnym warunkami bytowymi i brakiem należytej opieki zdrowotnej, podstawę odpowiedzialności strony pozwanej w tym zakresie stanowią przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. i art. 417 k.c. W rozpatrywanej sprawie skoro powód skierował roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa, to już sam przepis art. 417 k.c. stanowi odstępstwo od ogólnej reguły odpowiedzialności za czyn zawiniony, wprowadzając odpowiedzialność Skarbu Państwa za bezprawne działanie przy wykonywaniu władzy publicznej, niezależnie od winy podmiotu sprawującego władzę. Nie może być przy tym wątpliwości, że pozbawienie powoda wolności stanowiło właśnie przejaw wykonywania władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności za szkody wyrządzone wykonywaniem władzy publicznej są: niezgodne z prawem działanie (zaniechanie) przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda oraz adekwatny związek przyczynowy między tak określoną przyczyną sprawczą a szkodą.

W pierwszej kolejności odpowiedzieć trzeba na pytanie, czy dobra osobiste powoda zostały naruszone działaniem strony pozwanej. Ustawodawca nie podaje definicji dóbr osobistych poprzestając jedynie na przykładowym ich wymienieniu w art. 23 k.c. Powód zarzucił stronie pozwanej narażenie go na utratę godności, poza tym zarzucił niehumanitarne traktowanie poprzez brak zapewnienia prawidłowych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Powołał przy tym szereg okoliczności o różnorodnym charakterze – przeludnienie cel, brak właściwej wentylacji, brak świeżej pościeli czy koców, braki w wyposażeniu cel.

Okoliczności powyższe w żaden sposób nie zostały udowodnione. Powód w trakcie całego swojego pobytu na terenie (...) jednostki penitencjarnej nigdy nie był zakwaterowany w przeludnionej celi mieszkalnej. Stwierdzenie to wynika ze stosownej dokumentacji administracji zakładu karnego. Sam powód ponadto przyznał, że chodziło mu o powierzchnię 4 m², a obowiązująca norma w tym zakresie wynosi 3 m² (art. 110 ust. 2 k.k.w.) i jest przestrzegana w Zakładzie Karnym w T.. Ponadto powód nie dostarczył również Sądowi jakichkolwiek dowodów, które dowiodłyby istnienia stanu przeciwnego, a wręcz nie zakwestionował szczegółowych danych w tym przedmiocie przedstawionych przez stronę pozwaną.

Należy też wskazać, że stan techniczny i wyposażenie cel, w których skazany był zakwaterowany, nie pozwala przyjąć, że warunki, w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności naruszały jego godność. Trzeba przy tym podkreślić, że osoba pozbawiona wolności nie może liczyć na zbyt komfortowe warunki bytowe. Placówka penitencyjna nie jest obiektem, który powinien zapewniać osadzonemu wysoki stopień komfortu. Powód w sytuacji przymusowej – pobytu w zakładzie karnym – znalazł się na skutek własnego nagannego postępowania. Umieszczenie powoda w zakładzie karnym, jakkolwiek dlań uciążliwe, zostało wykonane zgodnie z prawem. Mając na względzie jako punkt odniesienia poziom życia znacznej części społeczeństwa na terenie kraju zmagającego się z często niedostatkiem – nie są to warunki, co do których można by uznać, iż w sposób bezprawny wpływają na poczucie godności i inne dobra osobiste powoda. Przy czym warunki te oczywiście nie mogą urągać godności ludzkiej. Z ustalonego stanu faktycznego, w tym z samych zeznań powoda wynika, że nie można się doszukać takich zaniedbań w tym względzie, które naruszałoby dobra osobiste osadzonego. Powód miał zapewnione w każdej celi łóżko, krzesło, stół, oświetlenie, dostęp do świeżego powietrza poprzez okno, które można było otworzyć, oddzielony kąpielownia sanitarna. Co się tyczy natomiast braku wentylacji w celach, to przepisy nie nakładały na stronę pozwaną obowiązku wprowadzenia wentylacji mechanicznej w celach. Wentylacja taka została jednak wykonana w trakcie prac remontowych. Ponadto wszystkie cele posiadają sprawną instalację grzewczą. Powód ma zapewnione odpowiednie posiłki i nigdy w trakcie pobytu nie zgłaszał reklamacji w tym zakresie. Nie potwierdził się także zarzut łamania przepisów odnośnie danych osobowych ani naruszania godności osadzonych podczas kontroli osobistych. Kontrole osobiste są bowiem przeprowadzane w dyżurce przy drzwiach zamkniętych, w braku obecności innych osadzonych.

Reasumując ujawnione w sprawie okoliczności nie dawały podstaw do przyjęcia, aby warunki bytowe panujące w Zakładzie Karnym w T. naruszały obowiązujące w tym zakresie przepisy. W takim stanie rzeczy powództwo w znacznej mierze, jako niezasadne w świetle art. 448 k.c. podlega oddaleniu.

Powództwo zostało uwzględnione w niewielkiej części, tj. co do kwoty 2000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wyrokowania (zgodnie z żądaniem pozwu) z uwagi na wykazany błąd w sposobie leczenia powoda. Jak wynika bezspornie z ustalonego stanu faktycznego powód na kilka dni przed osadzeniem przebył zabieg nastawienia złamania lewej stopy z wprowadzeniem drutów Kirschnera. Opuścił szpital w dniu 30 maja 2018 r. między innymi z zaleceniem profilaktyki przeciwzakrzepowej. Kilka dni później w dniu 5 czerwca 2018 r. został osadzony w Zakładzie Karnym w T.. Od pierwszego dnia pobytu w ZK należało podawać powodowi leki przeciwzakrzepowe. Jednak leki te podawano mu dopiero od dnia 11 czerwca 2018 r. Zatem przez sześć dni nie otrzymywał zalecanej ochrony przeciwzakrzepowej. Już z ogólnej wiedzy wynika, że w takim przypadku istnieje zagrożenie powstania zakrzepów, co wiąże się z poważnymi uszczerbkami na zdrowiu, a w skrajnych przypadkach może nawet spowodować utratę życia. Błąd ten w omawianym przypadku nie spowodował co prawda żadnych poważnych konsekwencji dla powoda, jednak przez to zaniechanie był on narażony na taki poważny uszczerbek na zdrowiu. Odczuwał przy tym dodatkowy stres, niepokój o swój stan zdrowia.

Powyższa sytuacja stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1127 ze zm.) o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, zgodnie z którym pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej. Wiedza medyczna nakazywała bowiem w omawianym stanie faktycznym nieprzerwane podawanie środków przeciwzakrzepowych powodowi.

Zgodnie z kolei z art. 4 ust. 1 tej ustawy w razie zawinionego naruszenia praw pacjenta sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 Kodeksu cywilnego. Przepis ten zatem jest podstawą zasądzonej kwoty pieniężnej. Jej wysokość nie jest wygórowana, a wręcz bardzo umiarkowana z uwagi na okoliczność, iż brak właściwego leczenia w pierwszych dniach pobytu w Zakładzie Karnym w T. nie spowodował żadnych negatywnych konsekwencji dla zdrowia powoda. Krzywda, jakiej doznał powód, polegała na narażeniu go na niebezpieczeństwo oraz na odczuwaniu niepokoju o swój stan zdrowia z powodu zaniechania właściwej profilaktyki przeciwzakrzepowej.

Orzekając w przedmiocie kosztów procesu Sąd odstąpił od obciążania powoda tymi kosztami należnymi stronie pozwanej z uwagi na sytuację materialną powoda, a to na podstawie art. 102 k.p.c.

Ponadto Sąd przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz profesjonalnego pełnomocnika ustanowionemu z urzędu – adwokata M. B. kwotę 147,60 zł tj. kwotę 120 zł powiększoną o podatek VAT - tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodowi pomocy prawnej z urzędu. Wynagrodzenie zostało przyznane w oparciu o stawkę ustaloną zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

1. (...)

2. (...)

3. (...)